

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Miljöprövningsdelegationen
(MPD)

BESLUT

1 (24)

2011-03-10

Dnr. 551-10162-08

Stingtorpets Grus AB
Fabriksgatan 13
733 39 Sala

Tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken (MB) till grustäkt m.m. på fastigheterna Översävne 3:9, 3:18, 3:20, Stingtorpet 1:2, 1:8, 1:12, 1:13, 1:14, 1:16, 2:2 och Klockarbo 1:4 i Heby kommun

Täktnr: 0331-32-398-a

BESLUT

Tillstånd

Länsstyrelsen i Uppsala län, Miljöprövningsdelegationen (MPD), meddelar Stingtorpets Grus AB (org.nr. 556071-0500) tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken (MB) att med nedan angivna begränsningar på fastigheterna Översävne 3:9, 3:18, 3:20, Stingtorpet 1:2, 1:8, 1:12, 1:13, 1:14, 1:16, 2:2 och Klockarbo 1:4 i Heby kommun bedriva följande verksamheter.

- Täkt av naturgrus samt sortering av utbrutet material avseende totalt 1,5 miljoner ton grus. Tillståndet avser ett årligt uttag på maximalt 150 000 ton och gäller till och med den 31 mars 2021.
- Uppställning av krossverk och krossning av 150 000 ton grus- och bergmaterial per år.

Verksamheten får bedrivas inom det området som har angivits på lokaliseringsskarta A1, se bilaga A1, samt inom det på kartbilaga A2 markerade verksamhetsområdet, se bilaga A2. Täktverksamhet får bedrivas endast inom det på kartbilaga A2 markerade brytområdet.

Verksamheterna klassas enligt den i ärendet tillämpliga bilagan till förordningen (1989:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd med verksamhetskod **10.20**, prövningsnivå B med tillståndsplikt hos Länsstyrelsen och verksamhetskod **10.50**, prövningsnivå C med anmälningsplikt till den kommunala miljönämnden.

Delegation

Länsstyrelsen överlåter med stöd av 22 kap. 25 § tredje stycket jämfört med 19 kap. 5 § första stycket 8 MB åt tillsynsmyndigheten att fastställa ytterligare villkor av mindre betydelse för den del i beslutet som gäller arbetstider (villkor 6).

Länsstyrelsen överlåter, med stöd av samma lagrum, åt tillsynsmyndigheten att vidta de åtgärder och fastställa de villkor som behövs för efterbehandlingen av täktområdet (villkor 13).

Länsstyrelsen överlåter, med stöd av samma lagrum, åt tillsynsmyndigheten att vidta de åtgärder och fastställa de villkor som behövs för det fall att eventuella nu ej kända föroreningar i marken skulle påträffas eller att marken genom olyckshändelse skulle bli förorenad.

Miljökonsekvensbeskrivning

Länsstyrelsen godkänner med stöd av 6 kap. 9 § MB miljökonsekvensbeskrivningen i ärendet.

Villkor för verksamheten

1. Om inte annat följer av övriga villkor ska verksamheten bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad Stingtorpets Grus AB angivit i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i ärendet. Sådana mindre ändringar av verksamheten, som avses i 5 § tredje stycket förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, ska anmälas på det sätt som anges i 22 § samma förordning till tillsynsmyndigheten.
2. Gränsen för brytområdet och fixpunkter inom området ska märkas ut i terrängen på väl synligt sätt. Markeringarna får inte rubbas eller döljas under exploateringstiden. Innan brytning påbörjas, ska utmärkningarna godkännas av tillsynsmyndigheten.
3. Avverkning av skog ska anpassas efter uttagstakten, och avbaning av vegetationstäckor får inte vara större än vad som fordras för att bedriva täktverksamhet under ett år. Befintliga träd och buskar inom verksamhetsområdet ska i möjligaste mån bevaras under verksamhetstiden. Insynsskyddande skogsridåer ska kvarlämnas mellan verksamhets- och brytgränserna i den mån skog finns i aktuellt område.
4. På avsnitt med uppenbara olycksfallsrisker ska stängsel sättas upp eller allmänheten på annat sätt tydligt uppmärksammas på riskerna att beträda området.
5. Brytning får inte bedrivas till lägre nivå än +66 möh. Grundvattennivån ska observeras och dokumenteras minst två gånger per år.

6. Normal arbetstid ska vara helgfri måndag-fredag kl. 06.00 – 18.00. Krossning och sortering får ske helgfri måndag-fredag kl. 06.30 -18.00. Buller från verksamheten ska begränsas så att den ekvivalenta ljudnivån utomhus vid bostäder inte överstiger följande riktvärden*.
50 dB(A) dagtid (kl. 07–18),
45 dB(A) lördagar, sön- och helgdagar dagtid (kl. 07-18),
45 dB(A) kvällstid (kl. 18-22) och
40 dB(A) nattetid (kl. 22-07).
Om hörbara toner eller impulsljud förekommer, ska de angivna värdena för ekvivalent ljudnivå sänkas med 5 dB(A)-enheter. Momentana ljud nattetid (kl. 22-07) får inte överstiga 55 dB(A) vid bostäder.
7. Damning från kross- och sorteringsanläggningar, vägar, transporter och upplag ska begränsas inom täktområdet. Uppstår problem i omgivningen till följd av damning, åligger det Stingtorpets Grus AB att vidta åtgärder för att begränsa damningen. Salt får inte användas som medel för att binda damm.
8. Naturgrus som bryts i täkten och som kan användas till produkter där ersättningsmaterial till naturgrus saknas får inte krossas ned eller på annat sätt användas till mindre kvalificerade ändamål.
9. Främmande schaktmassor och skrot får inte läggas upp inom verksamhetsområdet. Tillståndsinnehavaren är skyldig att se till att illegal tippning inte förekommer inom verksamhetsområdet. Tillfartsvägar till täkten ska så långt möjligt vara avspärrade.
10. Kemikalier inklusive petroleumprodukter och farligt avfall ska vara märkt samt förvaras i täta behållare på tät, invallad yta, som är skyddad från nederbörd. Invallningen ska rymma den största behållarens volym plus 10 % av övriga behållares sammanlagda volym. Påkörningsskydd ska finnas för behållarna.
11. Utrustning för sanering av oljespill och annat läckage ska finnas lättillgänglig inom verksamhetsområdet. En beredskapsplan för att hantera olyckor som kan hota grundvattnet ska finnas samt årligen genomgå med all personal.
12. Tankning av fordon ska utföras på tankningsplats med tät hårdgjord yta utan avlopp. Arbetsmaskiner och transportfordon som nyttjas inom området ska underhållas med hög ambition med avseende på service och underhåll. I maskiner som används i täkten får endast hydraulvätskor som uppfyller miljökraven i svensk standard användas.
13. Efterbehandlingen ska ske i samråd med fastighetsägarna och tillsynsmyndigheten. Inga externa massor får användas till efterbehandling av täkten. Efterbehandlingen ska ske successivt och vara avslutad senast vid tillståndstidens utgång den 31 mars 2021.

14. Ett kontrollprogram för den samlade verksamheten inom tåktens verksamhetsområde ska lämnas in till tillsynsmyndigheten senast den 30 juni 2011.
15. Vid exploatering ska en kopia av detta beslut finnas tillgänglig på arbetsplatsen.
16. Avbryts eller upphör verksamheten innan den slutförts enligt detta beslut, ska anmälan om detta göras till tillsynsmyndigheten.
17. Tillståndet gäller under förutsättning att säkerhet i form av bankgaranti eller spärrat konto enligt vad som anförs nedan under rubriken **Säkerhet** har ställts för kostnaderna för det avhjälpande av en miljöskada och de andra återställningsåtgärder som verksamheten kan föranleda. Säkerheten ska godkännas av Länsstyrelsen (MPD) innan tillståndet får tas i anspråk.

* *Med riktvärde avses ett värde som om det överskrids medför skyldighet för tillståndshavaren att vidta sådana åtgärder att värdet kan innehållas.*

Efterbehandling

Stingtorpets Grus AB har redovisat täktområdets slutliga färdigställning i täktplanens efterbehandlingsplan, se bilaga A3. Området föreslås efter avslutad verksamhet efterbehandlas genom utfyllnad med avbaningsmassor och rena schaktmassor av slänter med naturlig anslutning mot täktbotten. Slänternas lutning framgår av efterbehandlingsplanen. Inom etableringsområdet tas all utrustning bort och markområdet efterbehandlas genom att avbaningsmassor påförs med en minsta tjocklek av 0,5 m. Efter utfyllanden sker plantering av skog för återgång till skogsmark. En successiv efterbehandling bör ske genom utfyllnad mot färdiguttaga slänter så att så liten öppen brytfront som möjligt erhålls.

Igångsättningstid

Fråga är om pågående verksamhet, varför förordnande av igångsättningstid enligt 22 kap. 25 § MB inte är relevant.

Verkställighetsförordnande

Länsstyrelsen förordnar med stöd av 22 kap. 28 § första stycket MB att tillståndet får tas i anspråk även om beslutet inte har vunnit laga kraft. Stingtorpets Grus AB ska meddela tillsynsmyndigheten när verksamheten sätts igång.

Täktavgift

Enligt 2 kap. förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt MB ska den som har tillstånd till miljöfarlig verksamhet, bl.a. täktverksamhet betala en årlig avgift. Beloppet på denna avgift framgår av bilagan till förordningen. Det nu aktuella tillståndet avser täktverksamhet för totalt högst 1,5 miljoner ton grusmaterial, vilket är mer än 200 000 ton. Avgiftskoden enligt bilagan blir därmed 10.20-7. Kommunen har tillsyn över anläggningen och den årliga

avgiften enligt bilagan kan för närvarande beräknas till 12 250 kr. Storleken på denna årliga avgift kan i framtiden ändras genom ändringar i avgiftsförordningen. Avgiften ska betalas från och med det kalenderår som följer efter det att beslut om tillstånd till verksamheten meddelats. Avgiften ska därefter betalas med helt avgiftsbelopp för varje påbörjat kalenderår.

Återkallelse av tidigare beslut m.m.

Det tidigare tillståndet, meddelat av Länsstyrelsen i Västmanlands län den 28 februari 2003 (dnr. 541-4633-02) upphör att gälla i och med att det nu aktuella tillståndet vinner laga kraft. Den av Nordea Bank Sverige AB utfärdade bankgarantin den 13 juni 2003, nr. 3033 81 76039, som säkerhet för det av Länsstyrelsen i Västmanlands län meddelade tillståndet ska vid samma tidpunkt återlämnas till banken.

Säkerhet

En bankgaranti eller spärrat konto på 1 milj. kr ska ställas som säkerhet för kostnader för avhjälpande av eventuell miljökada som verksamheten kan föranleda och som ekonomisk garanti för återställningsåtgärderna i verksamheten. Länsstyrelsen kan enligt 24 kap. 5 § första stycket 12 MB ompröva säkerheten om den inte längre kan anses tillräcklig eller är större än vad som behövs.

Särskilda upplysningar

Detta tillstånd befriar inte Stingtorpets Grus AB från skyldigheten att iaktta vad som gäller enligt andra bestämmelser för den anläggning eller verksamhet som tillståndet avser. Särskilt erinras om vikten av att de allmänna skyldigheterna enligt bilaga B beaktas.

Fasta fornlämningar är skyddade enligt bestämmelserna i lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. Det är bl.a. förbjudet att utan tillstånd rubba, ta bort, täcka över, köra över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada fast fornlämning. Om en fornlämning påträffas under grävning eller annat arbete, ska arbetet omedelbart avbrytas till den del som berör fornlämningen. Den som leder arbetet ska omedelbart anmäla till Länsstyrelsen att en fornlämning har påträffats.

Stingtorpets Grus AB ska fortlöpande planera och kontrollera verksamheten, t.ex. genom löpande kontroll av bränslecisterner, spillråg, tillhörande ledningar och ventiler, för att motverka och förebygga olägenheter för människors hälsa och miljön (26 kap. 19 § MB). Åtgärder ska noteras i en dagbok. I övrigt ska iaktta vad som sägs i förordningen (1998:901) om verksamhetsutövarens egenkontroll. Miljörapporten ska varje år inges till tillsynsmyndigheten (26 kap. 20 § MB). Den ska utformas i enlighet med Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2006:9) om miljörapport och ska inges senast den 31 mars. Miljörapporten ska lämnas in elektroniskt via Naturvårdsverkets centrala databas för miljörapporter. Uppgifter om produktion av berg, sten, grus, sand, lera, jord, torv eller andra jordarter ska, enligt 4 § 6p Naturvårdsverkets föreskrifter årligen redovisas i emissionsdelen i Svenska miljörapporteringsportalen (SMP).

Enligt 2 kap. MB gäller vissa allmänna hänsynsregler som ska iakttas. Särskilt erinras om 2 kap. 4 § MB vari föreskrivs om skyldigheten att undvika sådana kemiska produkter som kan befaras medföra risker för människors hälsa eller miljön om de kan ersättas med sådana produkter som kan antas vara mindre farliga.

Ändring av verksamheten kan kräva nytt tillstånd eller anmälan i enlighet med 5 och 21 §§ förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Bedrivs miljöfarlig verksamhet av annan än den som meddelats tillståndet, ska den nye verksamhetsutövaren enligt 32 § samma förordning snarast möjligt upplysa tillsynsmyndigheten om det ändrade förhållandet.

Sedan täktarbetet avslutats och efterbehandlingen enligt villkoren verkställts, ska anmälan härom omedelbart göras till tillsynsmyndigheten.

Det förutsätts att verksamheten inte innebär intrång i allmän eller enskild rätt.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Tidigare beslut

Länsstyrelsen i Västmanlands län beslutade den 28 februari 2003 (dnr 541-4633-02) att med stöd av 12 kap. miljöbalken (1998:808) meddela Stingtorpets Grus AB tillstånd till grustäktsverksamhet på fastigheterna Översävne 3:9, 3:18, 3:20, Stingtorpet 1:2, 1:8, 1:12, 1:13, 1:14, 1:16, 2:2 och Klockarbo 1:4 i Heby kommun. Tillståndet gäller till och med 31 december 2012.

Ansökan med åtaganden och yrkanden

Stingtorpets Grus AB (org.nr. 556071-0500), nedan kallat Bolaget, har ansökt om fortsatt tillstånd enligt 9 kap. MB till täkt av grus på fastigheterna Översävne 3:9, 3:18, 3:20, Stingtorpet 1:2, 1:8, 1:12, 1:13, 1:14, 1:16, 2:2 och Klockarbo 1:4 i Heby kommun. Ansökan avser ett totalt uttag och förädling av 1,5 miljoner ton naturgrus under en 10 årsperiod. Ansökan avser vidare krossning och sortering av 150 000 ton per år. En miljökonsekvensbeskrivning har upprättats och bifogats ansökan. Bolaget yrkar vidare på att beslutet förknippas med verkställighetsförordnande enligt 22 kap. 28 § första stycket MB.

Samråd

Samråd med berörda myndigheter och organisationer genomfördes den 7 december 2007 genom brevutskick. Samråd med Länsstyrelsen och Heby kommun hölls den 9 januari 2008. Samråd för allmänheten genomfördes den 15 januari 2008 genom brevutskick. Länsstyrelsen meddelade vid samrådet att den planerade verksamheten kan medföra betydande miljöpåverkan.

Ärendets handläggning

Ansökan om tillstånd till täkt och krossning av grus kom in till Länsstyrelsen den 24 juni 2008. En miljökonsekvensbeskrivning var bifogad ansökan. Komplettering av ansökan kom in den 27 januari 2009. Ärendet kungjordes i Upsala Nya Tidning och Sala Allehanda Östra Länstidningen den 17 maj 2010.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

BESLUT

7 (24)

2011-03-10

Dnr: 551-10162-08

Ansökan har remitterats till Miljö- och byggnämnden och Kommunstyrelsen i Heby kommun samt till SGU och Trafikverket för yttrande. Yttranden har kommit in från SGU, Trafikverket, Miljö- och byggnämnden och Kommunstyrelsen i Heby kommun.

Bolaget har i skrivelse den 29 oktober 2010 bemött vad som anförts i remissyttrandena.

Bolaget har fått del av Länsstyrelsens förslag till beslut i ärendet och har beretts tillfälle att bemöta vad som anförts. Bolaget har för tydlighetens skull kommit in med kompletterande kartmaterial (se bilaga A2).

BOLAGETS BESKRIVNING AV VERKSAMHETEN

Lokalisering

Täktområdet är beläget i anslutning till Stingtorpet invid väg 56, ca 6 km norr om Heby.

Motiv för tekten

Bolaget bedriver både berg- och grustäktsverksamhet inom kommunen. Företaget upplever idag en ökad efterfrågan på olika exklusiva material, tillverkade av naturgrus men även produkter tillverkade av bergkross. Företaget försörjer marknaden lokalt kring Sala, Heby och västra delarna av Uppsala. Viss export sker av betonggrus till Uppsala- och Västeråsregionen. Företaget försörjer i övrigt den lokala marknaden vilket medför relativt korta transporter vilket är positivt ur miljösynpunkt. Företagets motiv för verksamheten är att kunna erbjuda kvalificerat material där det ej går att ersätta med alternativ. Av nuvarande material bedöms 60 % vara sådant som inte går att ersätta med annat material. När tekten utvidgas österut ökar andelen finkornigt material och andelen material som inte går att ersätta bedöms därför öka.

Brytningsplanering

Det planerade verksamhetsområdet är drygt 20 ha. Det årliga grusuttaget kommer att variera och beräknas till ca 150 000 ton per år. Uttagen kommer att ske till lägst +66 möh.

Arbetstider

Verksamheten kommer att bedrivas under vardagar mellan kl. 06-18. Krossning pågår vardagar mellan kl 06.30 - 18.00. Transporter till och från tekten sker dagligen mellan kl 06.00 - 18.00. Bolaget uppger att Naturvårdsverkets riktvärden för externt industribuller ska innehållas vid närmsta bostad.

Kemikaliehantering

Drivmedel förvaras i tankar med spilltråg och taköverbyggnad. Smörjmedel, rengöringsmedel och oljor förvaras i container. Avfallsprodukter som spilloljor och kemikalierester borttransporteras och omhändertas av godkänd transportör. Oljebyte sker i betongrum utan avlopp eller möjlighet till avrinning. Tankning sker på invallad tät plan där ev. spill tas om hand.

Dagvattenhantering

Täktbotten som utgörs av sand och grus har en mycket god infiltrationskapacitet varför någon egentlig ytvattenavrinning inte sker. Den avrinning som sker avbördas genom befintligt dikessystem till omgivande vattendrag.

Avverkning

Skogen inom brytningsområdet avverkas i lämpliga etapper som ungefär motsvarar brytningstakten. Befintlig skog inom avsatt planområde ska sparas som insynsskydd. Skogen skyddas även omgivningen mot damm och buller.

Transporter

Befintlig utfartsväg från området kommer att behållas så länge verksamheten pågår. Bolaget räknar med i genomsnitt 30 till 40 utgående transporter per arbetsdag. Beräkningen baseras på en lastkapacitet på cirka 20 ton per bil och 200 arbetsdagar. I samband med större entreprenader eller liknande kan antalet fordon uppgå till det dubbla.

Kross- och sorteringsanläggning

Krossning och sortering av uttaget naturgrusmaterial samt krossning av tillfört bergmaterial från annan täkt som Bolaget bedriver sker i en stationär kross- och sorteringsanläggning som är i drift heltid varje månad under året. Anläggningen är inkapslad mot dammspridning och försedd med punktvisa utsug. På vissa platser sker vattenbegjutning. Kross- och sorteringsanläggningen står uppställd på ett betryggande avstånd från närmaste bebyggelse och är väl skärmad mot omgivningen genom viss nedsänkning, vilket därmed ger ett bra topografiskt skydd.

Efterbehandling

Bolaget har på karta 3 till täktplanen visat ett förslag till verksamhetsområdets utformning efter avslutad verksamhet. Efterbehandlingen kommer att ske successivt genom anpassning av lutningen samt uppfyllnad mot färdigutbrutna fronter.

BOLAGETS MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING

Nollalternativet

För det fallet att den planerade täktverksamheten inte skulle beviljas fortsatt tillstånd blir en värdefull tillgång på naturgrus outnyttjad trots att omfattande ingrepp redan gjorts. Materialet är av bra kvalitet vilket innebär att det är väl lämpat till användningsområden som idag är svåra att ersätta med alternativa material. Lokaliseringen innebär kortare transporter, minskad olycksrisk, mindre kostnader och minskad miljöbelastning.

Landskapsbild

Täktområdet är beläget i Dalkarlåsen öster om väg 56 norr om Heby. Inom området har det bedrivits grustäkt sedan mitten på 1960-talet. Viss efterbehandling har gjorts inom områden där uttagen är slutförda. Den huvudsakliga vegetationen är barrskog. Inom området förekommer nivåskillnader på mellan 10 - 15 meter mellan täktbotten och omgivande mark.

Naturvärden

Inom det område, som direkt berörs av täktverksamheten, är naturvärdena mycket begränsade. Skogen är relativt hårt brukad med liten andel gammelskog, vilket medför att antalet växt- och djurarter är mycket begränsat. De områden som berörs av naturvårdsplanen för Västmanlands län berörs ej av verksamheten. Mot denna bakgrund bedöms påverkan på naturvärdena inom området bli marginell. Avslutad täktverksamhet kan i vissa fall utgöra attraktiva områden för vissa insekter och fåglar vilket kan vara positiv effekt av verksamheten.

Rekreation

Området representerar en skogstyp som är mycket vanligt förekommande i landet, med en besöksfrekvens som kan betraktas som låg med undantag för vissa toppar under hösten vid jakt-, svamp- och bärtider. Området saknar stigar eller anordningar för rekreation och friluftsliv. Vidare bedrivs rationellt skogsbruk inom området.

Vattenpåverkan

Nederbörden inom verksamhetsområdet, baserat på en nederbörd på ca 500 mm/år, ger ett nettostillskott på genomsnittligt ca 3 l/s. Den höga permeabiliteten inom området har den effekten att det mesta infiltrerar och avrinningen är liten. Den avrinning från åsen som sker är utströmning från åsens sidor dels åt öster via befintliga diken till Örsundaån och dels åt väster mot Sävnemossen. Grundvattengradienten inom det aktuella området är åt norr i södra delen och åt söder i den norra delen. En vattendelare finns söder om området. Den planerade verksamheten omfattar inte brytning under grundvattenytan. Någon avsänkning eller annan påverkan på grundvattnet bedöms därför inte ske. Närmaste enskilda vattentäkt är belägen på fastigheten Stingtorpet 1:2 och ca 50 meter från det utvidgade verksamhetsområdet. Med bibehållen täktbottennivå på ca +66 möh. kommer avståndet till grundvattnets medelnivå ca +63 möh. till ca +64 möh. att vara ca 2 meter vilket utgör ett tillfredställande grundvattenskydd och möjlighet att omhänderta en eventuell förorening. Med hänsyn till ovannämnda avstånd till närmaste enskild vattentäkt bedöms risken för påverkan som liten.

Bebyggelsepåverkan

Området är i sin helhet relativt glesbebyggt. Avståndet från närmaste fastighet till brytgränsen är 250 meter och till verksamhetsgränsen 25 meter. Avståndet mellan kross- och sorteringsanläggningen och närmaste fastigheter är betydligt längre. Naturvårdsverket anger som riktvärde ett skyddsavstånd på 500 m mellan verksamhetsgräns och bebyggelse. Beroende på det topografiska skyddet mellan de närmast boende och verksamheten bedöms konsekvenserna av verksamheten ändå som ringa. Verksamheten har pågått under många år utan klagomål.

Trafik

MB reglerar endast fordonstrafik som rör sig inom täktområdet samt på tillfartsvägar anslutna till täktområdet. Förutsättningarna för att framföra fordon på allmänna vägar regleras i vägtrafiklagstiftningen. Trafikintensiteten från tåkten bedöms uppgå till i medeltal 30 till 40 utgående lastbilar per dag. Beräkningen baseras på 200 arbetsdagar och en lastkapacitet på ca 20 ton per fordon. Med hänsyn till att utfarten från tåkten sker direkt på en relativt stor väg bedöms transportererna inte utgöra någon direkt störning.

Buller

Grustäktsverksamhet omfattar huvudsakligen krossning och sortering. Från bullersynpunkt består verksamheten således av ett stort antal bullerkällor som kan uppdelas i stationära och rörliga enheter. Utanför industrifastigheten kommer inga fastigheter att påverkas av buller från transporter till och från anläggning. Dimensionerande buller emitteras av kross- och sorteringsanläggningen och från interna transporter. Buller från verksamheten kommer att höras i omgivningen men bedömningen är att ljudnivån även i fortsättningen kan hållas under Naturvårdsverkets riktvärden för externt industribuller. Buller från transporter bedöms som ringa med hänsyn till att utfarten från tåkten sker direkt till en stor, relativt hårt trafikerad väg.

Damm- och stoftspridning

Damm och stoft uppkommer vid krossning, sortering och övrig hantering av ballastmaterial samt vid transporter. Damm och stoft sprids med vinden, varför vindriktning och vindhastighet är av avgörande betydelse. Förekomsten av damm och stoft kring verksamheten är i första hand en arbetsmiljöfråga och berör främst de som arbetar i tåkten. Gällande arbetsmiljölagstiftning ställer stora krav på arbetsmiljön. För att begränsa dammspridningen används flera metoder, t.ex. inkapslade maskiner, installation av filter, bevattning och hårdgörning av körytor m.m. Med hänsyn till förhärskande vindriktning och avståndet mellan verksamhetsområdet och den närmsta bebyggelsen bedöms damm- och stoftspridning från verksamheten inte utgöra några olägenheter.

Ändring av ansökan den 12 november 2010

Sökanden har inkommit med nya kartor över det tänkta bryt- och verksamhetsområdet samt efterbehandlingskarta. Tidigare etapp 3 har utgått ur ansökan då det under samrådet framkommit synpunkter från grannarna samt att kommunen och Länsstyrelsen under handläggningen av ärendet lämnat synpunkter på ansökan med hänsyn till närliggande bebyggelse. Brytningen ska ske åt öster mot den befintliga skogsbilvägen. Avståndet mellan brytgräns och de närmast boende i den södra änden av tåkten kommer i och med ändringen att bli 250 meter istället för 25 meter som det var i den ursprungliga ansökan. Dock går verksamhetsområdesgränsen på samma ställe som tidigare, men åsen blir kvar som en skyddande vall mot bostäderna.

YTTRANDEN

Yttranden har kommit in från Miljö- och byggnämnden och Kommunstyrelsen i Heby kommun samt från Sveriges geologiska undersökning (SGU) och Trafikverket.

Bygg- och miljönämnden anser att man bör vara väldigt restriktiv med att ge tillstånd för nya grustäkter och för utökning av befintliga täkter. Det naturgrus som finns kvar och som man kan tillåta en exploatering av måste samhället hushålla med under flera generationer.

Bolaget har inte visat hur man beräknat fördelningen mellan de olika fraktionerna inom planerat brytområde. Miljö- och hälsoskyddsnämnden vill att man t.ex. genom borrprover uttagna systematiskt inom hela det planerade brytområdet ca var 10-20 meter redovisar materialsammansättningen. Proverna ska visa förhållandena ända ner till täktbotten.

Vid de årliga Berg- och grus dagarna i Oskarshamn framgick det från flera branschföreträdare att det i stort sett är fraktionen 0-2 mm som inte går att ersätta med krossmaterial från berg. Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser därför att tillstånd för brytning inte ska ges om inte minst 70 % av materialet består av oersättningsbart material.

Bolaget måste bättre redovisa vilka åtgärder/skydd som kommer att vidtas så att inte fastigheterna Stingtorpet 1:2, 1:4, 2:3 samt Heby 1:41 kommer att utsättas för någon olägenhet för människors hälsa eller miljön från den planerade verksamheten.

Kommunstyrelsen anser att tillstånd ska beviljas och att liknande villkor som i befintligt tillstånd ska ställas om tillstånd beviljas.

SGU är expertmyndighet på grundvatten och ska bl.a. verka för miljö kvalitetsmålet "grundvatten av god kvalitet" och för delmålet om naturgrusutvinning inom miljö kvalitetsmålet "god bebyggd miljö".

Ansökan berör ett avsnitt av Enköpingsåsen som kallas Dalkarlsåsen. Grundvattentillgången i det berörda åsavsnittet har av SGU vid den hydrogeologiska kartläggningen av länskartan över Västmanlands län, SGU serie Ah nr 2, bedömts vara 25-135 l/s. Grundvattnet i åsavsnittet avvattnas mot Sävnessåsen, bl.a. via ett flertal källutflöden. Avlagringen, som har potential för stora grundvattenuttag, är idag outnyttjad för större grundvattenuttag. Det finns ett antal fastigheter med enskild vattenförsörjning i området. Området för vattentäkter och grustäkter skiljs åt genom en fast grundvattendelare vilket gör att SGU bedömer att den allmänna vattentäkter inte berörs av grustäktens verksamhet.

SGU anser att redovisningen av de enskilda brunnar som finns i närområdet är otillräcklig. Av ansökningshandlingarna bör framgå läget för samtliga brunnar i området. Vidare bör framgå om brunnarna står i hydraulisk kontakt med grundvattnet i brytområdet, dvs. om dessa brunnar försörjs med vatten från de grundvattenmagasin där brytning sker. För att utröna detta bör t.ex. jämförande studier genomföras av grundvattennivåerna i de enskilda brunnarna med grundvattennivåerna inom grustakten. Det framgår inte av handlingarna om sådana studier utförts.

I miljökonsekvensbeskrivningens avsnitt ”bedömda konsekvenser avseende på vattenpåverkan” anser SGU att det även ska lyftas fram att grusbrytningen medför en ökad sårbarhet för grundvattnet. Aktuellt område utgör ett viktigt grundvattenbildningsområde. Borttagandet av flera meter omättad zon medför att en ev. förorening, såväl under driftfasen av takten som efter snabbare kan nå grundvattnet.

Det kontrollprogram som föreslås i miljökonsekvensbeskrivningen är ofullständigt avseende mätningar av grundvattennivåer. SGU förordar att en kontroll av grundvattennivån lämpligen genomförs en gång per månad. Efter en inledande månatlig mätning finns möjligheten att övergå till att utföra mätningar mer sällan under förutsättning att detta görs kombinerat med att man använder en referensstation i SGU:s grundvattennät som stöd i bedömningen för att veta om mätningarna utförs i en situation med höga eller låga nivåer. En för området representativ station finns belägen längre norrut i samma isälvsavlagring i Tärnsjö.

SGU konstaterar att ansökt uttagsmängd är dubbelt så stor jämfört med gällande tillstånd för grusbrytning för perioden mars 2003 till december 2013. SGU delar Länsstyrelsens bedömning, som redovisas i beslutet, att det är av stor vikt att hålla med naturgrusmaterialet.

Som motiv till uttag av naturgrus anges i ansökan att man i följande exklusiva och speciella användningsområden fortfarande har behov av naturgrus.

- Fraktioner lämpliga för tillverkning av jord.
- Filtersand och natursingel för infiltrationsanläggningar och markbäddar
- EU-sand.
- Betonggrus fraktion 0-8 och 8-16 mm.

Av dessa användningsområden anser SGU att naturgrus är oersättbart för EU-sand. Dessutom skulle filtersand och betonggrus 0-8 mm kunna vara oersättbara ur ett lokalt perspektiv om det saknas lämplig bergråvara för betongtillverkning, något som inte framgår tydligt i ansökan. Sökanden skriver att ”något berg i dagen har inte konstaterats inom utbrutna delar eller i uppkomna slänter”. SGU anser inte att det är tillräckligt att endast inom den aktuella begränsningen för täktområdet söka efter ett ersättningsmaterial utan detta bör om möjligt göras i ett lokalt närområde. Grövre fraktioner för betong, t.ex. 8-16 mm och 16-22 mm, går vanligtvis att ersätta med krossat berg.

Enligt svar på begäran om komplettering från Länsstyrelsen skriver sökanden att det bergmaterial som finns i närområdet har för hög vattenabsorbtion och för hög flisighet för att en bra hållfast betong ska kunna tillverkas. Resultat från de tester som företaget låtit göra bör redovisas för att styrka detta.

SGU anser att den naturfraktion som är svårast att ersätta med krossat berg är 0-2 mm. För att undvika ett slöseri med naturmaterial bör man sträva efter en så hög andel som möjligt av 0-2 mm i de täkter som framöver beviljas täktillstånd. I de fall en grovandel förekommer i en täkt bör den sparas för användningsområden som dekor- och anläggningssten i stället för att krossas upp och användas för betong.

En uppskattning av materialets kornstorleksfördelning bifogas för att man ska kunna bedöma rimligheten av de olika användningsområdenas andelar. Enligt sökandens kompletteringar krossas ca 40 % av materialet ner, vilket talar för att förekomsten idag inte är optimal, men kan bli på sikt. En uppskattning av fördelningen för respektive användningsområde som man ämnar leverera till bör bifogas, för att man ska kunna uppskatta andelen oundgängligt behov.

Verksamhetsutövaren bör så långt som möjligt undersöka om den lokala bergrunden är möjlig att använda som ett ersättningsmaterial till naturgruset för i första hand betongtillverkning.

SGU efterlyser en ersättningsplan som beskriver vilket eller vilka ersättningsmaterial som man ämnar använda sig av i framtiden för att garantera en långsiktig verksamhet och en uppfyllelse av miljömålen ”grundvatten av god kvalitet” och ”god bebyggd miljö”.

Under förutsättning att länsstyrelsen erhåller godtagbara uppgifter enligt ovan tillstyrker SGU fortsatt täktverksamhet på fastigheterna Översävne 3:9, 3:18, 3:20, Stingtorpet 1:2, 1:8, 1:12, 1:13, 1:14, 1:16, 2:2 och Klockarbo 1:4 i Heby kommun. SGU anser att uttagen mängd kan bestämmas först efter sökanden presenterat en detaljerad redogörelse över materialsammansättningen i täkten samt till vilka ändamål materialet ska användas.

Trafikverket har inget att erinra.

BOLAGETS BEMÖTANDE AV YTTRANDENA

Yttrandet från SGU

1. SGU anser att det finns brister i det hydrogeologiska beslutsunderlaget med avseende på brunnarnas exakta läge och deras kontakt med grundvattnet. Bolaget instämmer inte i detta utan menar att det som SGU efterfrågar framgår av utdraget ur hydrogeologisk karta över Västmanlands län, SGU Serie Ah nr.2. Denna karta finns bilagd som bilaga 5:3 till miljöbeskrivningen i täktansökan.

Vidare menar SGU att det ska lyftas fram att grusbrytningen medför en ökad sårbarhet för grundvattnet. Bolaget instämmer i detta påstående men vill särskilt poängtera att verksamheten kommer att bedrivas på sådant sätt och med sådan kontroll att någon generell risk för oacceptabla effekter med avseende på förorening av grundvattnet inte torde föreligga.

SGU menar slutligen att kontrollprogrammet är ofullständigt med avseende på mätningar av grundvattennivåer. Bolaget instämmer inte i detta och hänvisar till bifogat kontrollprogram. Enligt kontrollprogrammet ska grundvatten provtas 2 ggr/år (höst och vår) med ca 6 månaders mellanrum i de fyra brunnarna som finns inom området (Bilaga 3) och grundvattenytan pejlas. Proverna analyseras för fys/kem-parametrar samt för alifater, aromater, BTEX och PAH-16. Resultaten sammanställs årligen. Bolaget menar att detta är tillräckligt. Eventuellt kan Bolaget gå med på att pejla brunnarna en gång/kvartal men en gång per månad anses vara ett obefogat tätt intervall med tanke på att uttaget ur tåkten inte är så stort.

2. SGU anser att en uppskattning av kornstorleksfördelning och fördelning på respektive användningsområde bör bifogas. Bolaget instämmer inte i detta. Med hänvisning till den förhållandevis ringa mängden naturgrus som tas ur tåkten anser Bolaget detta krav vara obefogat. Vidare så ersätter Bolaget allt naturgrus som går att ersätta med bergmaterial och det är på grund av detta som Bolaget även driver en bergtäkt. Att uppskatta andelen oundgängligt behov anser Bolaget är obefogat, återigen med hänvisning till att allt grus som kan ersättas ersätts redan i nuläget samt att Bolaget redan utfört behovsanalys i och med själva grusbrytningen.

3. SGU menar att den lokala berggrunden ska undersökas så långt som det är möjligt för att undersöka möjligheterna för att använda det som ersättningsmaterial. Sådana undersökningar har redan utförts och proverna visar att berggrunden är för porös och håller för dålig kvalitet för att kunna användas som ersättningsmaterial. Bolaget menar att ytterligare undersökningar är obefogade.

4. SGU efterlyser en ersättningsplan med hänvisning till miljökvalitetsmålen "Grundvatten av god kvalitet" och "God bebyggd miljö". Bolaget har ingenting att invända mot upprättandet av en sådan plan i sig men vill påpeka att det inte ligger på verksamhetsutövaren att garantera uppfyllelse av miljökvalitetsmålen eller att upprätta en sådan plan. SGU är ansvarig myndighet för miljökvalitetsmålet "Grundvatten av god kvalitet" och Boverket är ansvarig myndighet för miljökvalitetsmålet "God bebyggd miljö". Bolaget anser att frågan bör hänskjutas till dessa myndigheter i första hand.

Yttrandet från Miljö- och byggnämnden i Heby kommun

1. *Miljö- och byggnämnden (MoB) vill att provborrningar ska ske och material-sammansättningen samt förhållanden ner till planerad täktbotten ska redovisas.* Bolaget instämmer inte i detta. Uttaget ur täkten är för det första relativt begränsat, vidare så har verksamhetsutövaren god kännedom om materialet sedan tidigare då täktverksamhet bedrivits under längre tid på området. Bolaget har svårt att se vilken nytta sådana relativt omfattande undersökningar skulle kunna ge, vilken ytterligare information detta skulle tillföra och hur detta skulle påverka verksamheten. Bolaget anser att detta krav är obefogat.

2. *MoB anser att tillstånd inte bör beviljas om inte minst 70 % av materialet består av oersätligt material.* Det mesta av materialet som tas ur täkten är oersätligt material. Bolaget vill särskilt påminna om att det material som marknaden efterfrågar som kan ersättas med bergmaterial ersätts i så hög utsträckning som möjligt. Det är bland annat på grund av detta som Bolaget även bedriver bergtäkt.

3. *MoB anser att åtgärderna/skyddet för olägenheter på närliggande fastigheter bättre måste redovisas.* Bolaget hänvisar till egenkontrollprogrammet för täkten som bifogas där det redovisas vilka skyddsåtgärder som kommer att vidtas. Där står beskrivet att om klagomål skulle uppstå kommer bullermätningar att företas. Stoff och dammbildning som uppkommer inom området skall vid behov bindas genom vattenbegjutning. Damning motverkas genom övertäckning av laster, ytor, maskiner och upplag. En skyddszon finns runt täkten för att motverka insyn och damning. Okulär besiktning av skog och vegetation inom skydds-zonen görs löpande, minst två gånger per år för att upptäcka eventuella skador orsakade av täktverksamheten. Avvikelse i form av driftstörning eller liknande händelse som kan leda till olägenheter för människors hälsa eller miljön, rapporteras löpande. Vid avvikelser underrättas tillsynsmyndigheten omgående om detta.

Vidare vill Bolaget särskilt belysa att åsen inte öppnas åt det håll som de närliggande fastigheterna (Stingtorpet 1:2, 1:4, 2:3 och Heby 1:41) är belägna utan åsen kommer att behållas som en skyddsvall för bland annat buller, damning och insyn. Inriktningen på det nya brytområdet är huvudsakligen östlig istället för att gå mot kärnan av åsen (som ligger närmast ovannämnda fastigheter). Bolaget menar att riktningen på brytområdet och sättet som täkt och brytning kommer att bedrivas på, samt egenkontrollprogrammet, inte kommer att medföra olägenheter för dessa fastigheter och att detta är redovisat i kontrollprogrammet.

LÄNSSTYRELSENS MOTIVERING

Enligt bilagan till förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd utgör täkt av berg, sten, grus, sand, lera, jord eller andra jordarter (verksamhetskod 10.20) tillståndspliktig verksamhet som givits beteckningen B (prövningsnivå Länsstyrelsen). Vidare utgör enligt samma bilaga berg- eller gruskrossverk eller

sorteringsverk för sand, grus, sten eller morän (verksamhetskod 10.50) anmälningspliktig verksamhet som givits beteckningen C (prövningsnivå Miljö- och hälsoskyddsmyndigheten). Den som bedriver eller avser att bedriva miljöfarlig verksamhet får enligt 9 kap. 6 § tredje stycket MB ansöka om tillstånd till verksamheten enligt MB även om det inte krävs tillstånd. Ansökan om tillstånd till gruskrossverk eller sorteringsverk för sand grus och sten m.m. (verksamhetskod 10.50) får i förevarande fall anses ha skett på s.k. frivillig grund.

Tillämpliga lagrum

Miljöbalkens mål

Enligt 1 kap. 1 § MB syftar bestämmelserna i balken till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. En sådan utveckling bygger på insikten att naturen har ett skyddsvärde, och att människans rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar för att förvalta naturen väl. MB ska tillämpas så att

1. människors hälsa och miljön skyddas mot skador och olägenheter oavsett om dessa orsakas av föroreningar eller annan påverkan,
2. värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas,
3. den biologiska mångfalden bevaras,
4. mark, vatten och fysisk miljö i övrigt används så att en från ekologisk, social, kulturell och samhällsekonomisk synpunkt långsiktigt god hushållning tryggas samt att
5. återanvändning och återvinning liksom annan hushållning med material, råvaror och energi främjas så att ett kretslopp uppnås.

De allmänna hänsynsreglerna

Enligt 2 kap. 2 § MB ska alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet (det s.k. kunskapskravet).

Enligt 2 kap. 3 § MB ska alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön (den s.k. försiktighetsprincipen). I samma syfte ska vid yrkesmässig verksamhet användas bästa möjliga teknik. Dessa försiktighetsmått ska vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Enligt 2 kap. 4 § MB ska alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd undvika att använda eller sälja sådana kemiska produkter eller biotekniska organismer som kan befaras medföra risker för människors hälsa eller miljön, om de kan ersättas med sådana produkter eller organismer som kan antas vara mindre farliga (den s.k. produktvalsprincipen). Motsvarande krav gäller i fråga om varor som innehåller eller har behandlats med en kemisk produkt eller bioteknisk organism.

Enligt 2 kap. 5 § MB ska alla som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd hushålla med råvaror och energi samt utnyttja möjligheterna till återanvändning och återvinning (de s.k. hushållnings- och kretsloppsprinciperna). I första hand ska förnybara energikällor användas.

Val av plats

Enligt 2 kap. 6 § MB ska det för en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Vid bl.a. tillståndsprövning enligt 9 kap. MB ska bestämmelserna i 3 och 4 kap. MB tillämpas endast i de fall som gäller ändrad användning av mark- eller vattenområden. Ett tillstånd eller en dispens får inte ges i strid med en detaljplan eller områdesbestämmelser enligt plan- och bygglagen (1987:10). Små avvikelser får dock göras, om syftet med planen eller bestämmelserna inte motverkas.

Särskilt om täkter

Enligt 9 kap. 6 b § får en täkt av naturgrus som kräver tillstånd eller anmälan enligt detta kapitel eller föreskrifter som har meddelats med stöd av kapitlet, inte komma till stånd om

1. det med hänsyn till det avsedda användningsområdet är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt att använda ett annat material,
2. naturgrusförekomsten är betydelsefull för nuvarande eller framtida dricksvattenförsörjning och täkten kan medföra en försämrade vattenförsörjning, eller
3. naturgrusförekomsten utgör en värdefull natur- eller kulturmiljö.

Ekonomisk säkerhet

Tillstånd till täkt får enligt 9 kap. 6 a § MB lämnas endast om det för uppfyllandet av de villkor som ska gälla för tillståndet ställs säkerhet enligt 16 kap. 3 § MB. Staten, kommuner och landsting och kommunalförbund behöver dock inte ställa säkerhet.

Säkerheten har i förevarande fall beräknats genom Miljösamverkan Sveriges beräkningsmodell för ekonomisk säkerhet när det gäller täkter. Säkerheten beräknas enligt modellen i två steg.

I det första steget beräknas vad det skulle kosta att efterbehandla täkten idag med formeln, (brytningsareal x kvadratmeterkostnad) + fast kostnad = efterbehandlingskostnad idag. I modellen har kvadratmeterkostnaden för efterbehandling av grustäkter bestämts till 4 kr. I den fasta kostnaden ingår bl.a. borttagning av manskapsbodnar och städning av området. I detta fall har brytningsarealen beräknats till 20 ha. Den fasta kostnaden har bestämts till 30 000 kr.

I det andra steget beräknas den ekonomiska säkerheten med indexuppräknning enligt formeln, kostnad för efterbehandling idag x (1 + inflationsfaktor)^y = ekonomisk säkerhet. Inflationsfaktorn är medelvärdet på SCB:s konsumentprisindex för de senaste 10 åren, fn. 2 %. Y står för antal år som tillståndet gäller och i detta fall 10 år.

Länsstyrelsens bedömning

Val av plats

Länsstyrelsen anser att det är av stor vikt att ballastbranschen strävar efter att ersätta uttag av naturgrus i grusåsarna med bergkross och alternativa material. Länsstyrelsen har i beslut den 4 februari 1994 fastställt en strategi för hushållning av ändliga naturresurser. Den innebär bland annat att täkttillstånd i orörda naturgrusavlagringar inte lämnas, samt att huvuddelen av materialförsörjningen ska baseras på bergkross och andra alternativ till naturgruset.

Länsstyrelsen anser att naturgrus endast ska användas för ändamål där alternativa material, exempelvis bergkross, inte kan ersätta naturgrus. Vid betongtillverkning är det endast finfraktionerna < 4 mm som idag inte fullt ut kan ersättas av annat material. På sikt bör dock möjligheter finnas att hitta alternativa tekniker för betongtillverkning för att därigenom kunna öka användning av bergkross av god kvalitet.

Avståndet till närliggande bostad är kort, endast 25 meter från verksamhetsområdets yttre gräns. Den kvarvarande åsen mellan bostäderna och brytområdet bildar en skyddande vall. Det är viktigt att verksamhetsutövaren är medveten om närheten till närliggande bostad och anpassar sin verksamhet så att minsta möjliga störning sker. Länsstyrelsen gör bedömningen att verksamheten om villkoren för buller och damning följs kan bedrivas inom det markerade verksamhetsområdet och det markerade brytområdet enligt bifogad karta A2.

Naturgrus är en ändlig resurs. Enligt 9 kap. 6 b § 2 MB får en täkt av naturgrus som kräver tillstånd inte komma till stånd om naturgrusförekomsten är betydelsefull för nuvarande eller framtida dricksvattenförsörjning och täkten kan medföra en försämrad vattenförsörjning. Åsar och andra geologiska formationer har stor betydelse som dricksvattentäkter och för behandling av råvatten. Uttaget av naturgrus bör därför minimeras och ersättas med återanvänt material, krossberg och morän.

Skälighet

Enligt 2 kap. 7 § MB ska de krav som ställs i detta beslut enligt 2 kap. 2-6 §§ MB inte vara orimliga att uppfylla. Länsstyrelsen finner att hinder enligt 7 § inte föreligger.

Miljö kvalitetsmål

Riksdagen har fastställt ett antal nationella miljömål. Den planerade verksamheten berör framför allt miljö kvalitetsmålet "God bebyggd miljö". Miljömålet innebär att landets uttag av naturgrus år 2010 ska vara högst 12 miljoner ton per år, och ett delmål för Uppsala län år 2010 är högst 0,6 miljoner ton per år. Länsstyrelsen anser att det material som finns i täkten till viss del är av sådan kvalitet som kan betecknas som "oersättligt". Det är i första hand täkter som har stor andel av "oersättligt" material som ska få vara kvar i väntan på ersättningsmaterial och metoder tagits fram och utarbetats. Verksamheten strider delvis mot miljö kvalitetsmålet samtidigt som delar av det producerade materialet inte går att ersätta med t.ex. bergkross.

Motivering av villkor

Gränsmarkeringar

Gränser som har betydelse för fältkontroll av tåkten liksom fixpunkter för avvägning av täktbotten ska markeras i terrängen.

Naturmiljö

Länsstyrelsen anser liksom sökanden att naturvärdena i täktområdet är begränsade medan en god efterbehandling kan gynna vissa insekter och fåglar. Landskapsbildningen är redan påverkad men denna påverkan kan i samband med efterbehandlingen minskas. Bolaget har själva angett som villkor i ansökan att insynsskyddet för verksamhetsområdet ska bevaras till dess att efterbehandlingsarbetena är avslutade. Inom skyddszonerna får inte vegetation avverkas eller skadas. Avbaning inom brytområdet ska anpassas efter aktuella uttag och får ej vara större än vad som erfordras för brytning under närmast förestående tid.

Skyddsåtgärder

Bolaget har föreslagit att det som villkor ska sättas upp enklare typer av stängsel för avspärning av slänter och mindre branta partier. Länsstyrelsen gör bedömningen att det viktiga i sammanhanget är att allmänheten uppmärksammas på riskerna att beträda området.

Buller och damning

Under samrådet har det framkommit synpunkter på att avståndet mellan bostadsfastigheten Stingtorpet 1:4 och brytningsområdet är för kort då det endast är ca 25 meter. Under samrådet framförde även ägarna till fastigheten Heby 1:41 synpunkter. De motsätter sig att tillståndet förlängs och att brytområdet utvidgas. Den planerade verksamheten påverkar miljön negativt med risk för skador på vattentäkten. Motionsspåret som går genom området kommer att försvinna. Den skog som skulle lämnas som skyddszon är nedhuggen och bullret från den planerade utvidgningen riskerar att bli mycket störande. Sökanden har ändrat sin ansökan så att avståndet mellan brytningsgränsen och de närboende i den södra delen av tåkten ökar till ca 50 meter, dock är avståndet mellan bostäder och verksamhetsgränsen densamma som tidigare. Åsen kommer att vara kvar som en skyddande vall mellan bostäderna i söder och brytområdet.

Enligt Boverkets allmänna råd 1995:5 "Bättre plats för arbete" bör en täkt ha ett skyddsavstånd på minst 500 meter. Vid infarten till tåkten finns kross- och sorteringsanläggningen som är den mest bullrande verksamheten inom täktområdet. Avståndet mellan kross- och sorteringsanläggningen och närmaste bostäder är mellan 200 – 300 meter. Det kommer även att finnas en skyddande del av åsen kvar som verkar som bullervall och skydd mot damning vid dessa fastigheter. Länsstyrelsen bedömer därför att riktvärdet för buller bör kunna innehållas. Bolaget ska dock sträva efter så låg ljudnivå vid tåkten som möjligt. Stor vikt ska därvid läggas vid maskinernas ljudegenskaper vid val av maskinpark. Det bör framhållas att villkoret för buller avser samtliga arbetsmoment som förekommer i tåkten, inklusive trafik inom området.

Det åligger Bolaget att vidta de åtgärder som krävs för att begränsa damning från verksamheten. Det gäller även transportvägar till och från verksamhetsområdet. Upplag, körplaner, transportvägar och laster ska vid behov bevattnas eller täckas över. Det åligger sökanden att självmant vidta åtgärder för att begränsa problem med damning. Saltning får inte användas som dammbekämpningsmetod med tanke på risken för påverkan på grundvattnet.

Rekreation

Under pågående täktverksamhet är områdets rekreativvärde begränsat men bör bli förbättrat efter slutförd efterbehandling.

Yt- och grundvatten

Brytning av grus kommer att ske till nivån +66 möh. Avstånden till de närmaste enskilda vattentäkter är enligt ansökan ca 50 m. Länsstyrelsen bedömer att dessa inte bör påverkas negativt av täktverksamheten då skyddsavståndet mellan brytområdet och bostäderna förlängs enligt förändringarna i ansökan. Vidare ska kemikalier och oljor förvaras och hanteras med stor försiktighet så att de inte riskera att förorena mark eller yt- och grundvatten. Eventuellt spill ska omgående omhändertas. Under pågående verksamhet i täkten ska regelbunden kontroll ske för att undvika exempelvis oljeutsläpp. Vidare får inte främmande schaktmassor läggas upp samt åtgärder vidtas så att illegal tippning inom verksamhetsområdet förhindras. Verksamhetsutövaren är även skyldig att ha ett kontrollprogram, där bland annat grundvattennivån ska kontrolleras minst två gånger per år. Ca 1,5 km söder om täkten finns även ett vattenskyddsområde. Söder om täkten finns även en grundvattendelare som gör att täkten och vattenskyddsområdet skiljs åt. Länsstyrelsen gör i likhet med SGU bedömningen att täktverksamheten inte kommer att påverka den allmänna vattentäkten.

Transporter

Länsstyrelsen anser att det är viktigt att transportavstånden inte blir längre än nödvändigt. Korta transportavstånd bidrar till att de nationella miljömålen (beslutade av Riksdagen i april 1999) och Uppsala läns regionala miljö kvalitetsmål (beslutade av Länsstyrelsen den 7 april 2003) om "Begränsad klimatpåverkan", "Frisk luft" samt "God bebyggd miljö" kan uppnås. Grustäktens lokalisering är god med tanke på det relativt korta avstånden till Sala, Heby och västra Uppsala, vilka områden är de huvudsakliga avsättningsområdena för ballastmaterialet. Några ökade störningar från trafiken bör inte uppkomma på grund av fortsatt täktverksamhet.

Hushållning av naturresurser

För att på bästa sätt hushålla med den ändliga resursen naturgrus, ska det utbrutna materialet, i så stor utsträckning som möjligt, endast användas till sådana ändamål där ersättningsmaterial saknas. Utveckling och forskning sker kontinuerligt inom området och det är av stor vikt att bolaget håller sig uppdaterad om ny kunskap. Exempelvis anser Länsstyrelsen att det är olämpligt att krossa ned sådant

material som kan användas till produkter där ersättningsmaterial saknas. Enligt ansökan bedöms ca 60 % av det utbrutna grusmaterialet inte gå att ersätta med annat material. I bemötandet av Miljö- och byggnämndens i Heby kommun yttrande anför Bolaget att det mesta materialet som tas ur tåkten är oersättligt.

Efterbehandling

Tillståndet med meddelade villkor gäller under den tid som angivits i detta beslut. Det innebär att efterbehandlingen av tåkten måste vara klar innan tillståndstiden utgått och ske i samråd med tillsynsmyndigheten.

Sammanfattande motivering av villkor

Länsstyrelsen finner anledning att föreskriva ett antal särskilda villkor om försiktighetsmått för att begränsa påverkan på hälsa och miljön. Villkoren avviker inte i någon väsentlig grad från de som Länsstyrelsen normalt föreskriver för aktuell typ av verksamhet.

Övrigt

Prövning av sanitärt avlopp från manskapsbodar och liknande, asfaltverk och lagring och flisning av timmer ingår inte i denna prövning, utan får prövas i särskild ordning enligt de bestämmelser som gäller för sådana ärenden.

Miljö kvalitetsnormer

Enligt 5 kap. 3 § MB ska myndigheter och kommuner ansvara för att miljö kvalitetsnormer följs. Regeringen har i luftkvalitetsförordningen (2010:477) fastställt sådana normer för kvävedioxid, kväveoxider, svaveldioxid, kolmonoxid, ozon, bensen, partiklar (PM 10), partiklar (PM 2,5), bens(a)pyren, arsenik, kadmium, nickel och bly. Regeringen har även fastställt sådana normer i förordningen (2001:554) om miljö kvalitetsnormer för fisk- och musselvatten. Länsstyrelsen finner, under förutsättning att föreskrivna villkor följs, att den sökta verksamheten inte kommer att medföra att någon miljö kvalitetsnorm enligt ovan nämnda förordningar kommer att överskridas.

Bedömningen av om verksamheten befaras medföra skada eller olägenhet av väsentlig betydelse (2 kap. 9 § MB)

Länsstyrelsen bedömer att någon sådan skada eller olägenhet av väsentlig betydelse för människors hälsa eller miljön som enligt 2 kap. 9 § MB kräver regeringens tillåtelse, inte kan befaras i förevarande fall.

Förorenad mark

Vid händelse att nu ej kända föroreningar skulle upptäckas inom området eller att marken genom olyckshändelse skulle bli förorenad, utgör detta tillstånd inget hinder mot att nödvändiga skyddsåtgärder vidtas. Det ska delegeras till tillsynsmyndigheten att vid behov i denna del vidta de skyddsåtgärder och fastställa de kompletterande villkor som anses nödvändiga.

Planförhållanden

Täktområdet omfattas inte av detaljplan eller områdesbestämmelser. Täktverksamhet är etablerad på platsen och berör inga riksintressen, fornlämningar eller utpekade naturvärden. Områdets utnyttjande för täktverksamhet innebär inte någon konflikt med kommunens översiktsplan.

Natura 2000

Ca en kilometer söder om tälten finns ett område som är utpekad som Natura 2000 – området Dalkarlsåsen. Syftet är att värna om vissa naturtyper, arter och deras livsmiljöer som är skyddsvärda ur ett EU-perspektiv. Avståndet mellan den aktuella tälten och natura 2000-området är ca en kilometer. Länsstyrelsen gör därför bedömningen att täktverksamheten inte kommer att påverka Natura 2000-området.

Sammanfattande bedömning

Fråga är om pågående täktverksamhet. Som anförts ovan är hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. MB således inte tillämpliga i ärendet vad gäller frågan om val av plats.

Enligt Boverkets allmänna råd 1995:5, "Bättre plats för arbete", rekommenderas ett skyddsavstånd på 500 meter kring tälter och krossverk. Av utredningen i ärendet framgår att i tälterns närområde finns befintlig åretruntbebyggelse på ett avstånd av ca 25 meter från verksamhetsgränsen. Med ett förlängt avstånd mellan bostäderna och brytningsområdet samt att den kvarvarande åsen fungerar som skyddsvall, anser Länsstyrelsen under förutsättning att de i ansökan angivna försiktighetsmått vidtas och att föreskrivna villkor i förevarande tillstånd följs att lokaliseringen är acceptabel från omgivningssynpunkt.

Vid en samlad bedömning av ansökan och ändringarna av ansökan samt med hänsyn till vad ovan redovisats finner Länsstyrelsen att fortsatt tillstånd till grustäkt inom fastigheterna Översävne 3:9, 3:18, 3:20, Stingtorpet 1:2, 1:8, 1:12, 1:13, 1:14, 1:16, 2:2 och Klockarbo 1:4 i Heby kommun ska medges. Försiktighetsmått för täktverksamheten ska meddelas i särskilda villkor. Länsstyrelsen finner dock samtidigt att andelen utbrutet material som inte är möjlig att ersätta med t.ex. bergkross är relativt låg (60 %). Ett behov av materialet finns på marknaden och andelen grustälter som kan leverera detta minskar. Länsstyrelsen hyser förhoppningen att materialsammansättningen i tälten kommer att förändras i takt med att brytningen fortgår, så att andelen finkornigt material ökar.

Länsstyrelsen bedömer att verksamheten går att förena med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den kommunala översiktsplanen.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

BESLUT

23 (24)

2011-03-10

Dnr: 551-10162-08

Länsstyrelsen anser således, under förutsättning att de villkor som angetts ovan följs, att den föreslagna verksamheten inom fastigheterna Översävne 3:9, 3:18, 3:20, Stingtorpet 1:2, 1:8, 1:12, 1:13, 1:14, 1:16, 2:2 och Klockarbo 1:4 i Heby kommun är förenlig med miljöbalkens mål enligt 1 kap. MB och de allmänna hänsynsreglerna enligt 2 kap. MB. Med hänsyn till vad sålunda anförts medger Länsstyrelsen Bolaget tillstånd enligt 9 kap. MB till fortsatt täkt av grus inom de aktuella fastigheterna till och med den 31 mars 2021. Det totala uttaget av grus får uppgå till högst 150 000 ton per år. Inom verksamhetsområdet får även krossning, sortering, lagring, lastning och transport av utbrutet och tillfört material ske.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos Miljödomstolen, Nacka tingsrätt, se bilaga C.

Beslut om kungörelsedelgivning

Se bilaga D.

Detta beslut har fattats av Miljöprövningsdelegationen. I beslutet har deltagit länsassessor Roger Gustafsson, ordförande, och miljöskyddshandläggare Ing-Marie Askaner, miljöszakunnig. Ärendet har föredragits av miljöskyddshandläggare Linda Jonsson, miljöskyddsensheten.

Roger Gustafsson

Ing-Marie Askaner

BILAGOR

- A1 Lokaliseringskarta
- A2 Brytningsplan
- A3 Efterbehandlingsplan
- B Allmänna skyldigheter
- C Hur man överklagar
- D Beslut om kungörelsedelgivning

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

BESLUT

24 (24)

2011-03-10

Dnr: 551-10162-08

SÄNDLISTA

Naturvårdsverket, 106 48 Stockholm

Kommunstyrelsen i Heby kommun, 744 88 Heby

Miljö- och byggnämnden i Heby kommun, Box 304, 733 25 Sala

Skatteverket, Storföretagsskattekontoret, Ludvikaenheten, 771 83 Ludvika

Mellansvenska Logistiktransporter AB, Box 377, 751 06 Uppsala

Bo Andersson, Stingtorpet 240 Norrgården, 744 91 Heby

Josefin Teresia Magdesjö, Tulpanvägen 118, 585 64 Lingham

Jonas Gustav Hedlund, Friggs väg 6, 723 55 Västerås

Bertil Ring, Stingtorpet 170, 744 91 Heby

Linda Ring, c/o Olson, Tuna backars gård, 753 36 Uppsala

Dan Ring, Elevstigen 6, 733 40 Sala

Roland Persson, Stingtorpet 310 Gustavsberg, 744 91 Heby

Katarina Johansson, Stingtorpet 309 Hedenslund, 744 91 Heby

Sture och Ulla-Britt Andersson, Stingtorpet 321 Stingängen, 744 91 Heby

Gert-Ove Karlsson, Stingtorpet 191 Klockarbo, 744 91 Heby